



СИЛАБУС навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної
програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

магістр
01 Освіта / Педагогіка
011 Освітні, педагогічні науки

3
1 рік, I семестр
Вибірковий компонент

згідно з розкладом
українська
щовівторка 12.00-13.00 (209 кабінет,
з можливістю дистанційної роботи
на платформах ZOOM та Google-
class).

Викладач
Контакти

к.і.н., старший викладач
Католик Андрій Віталійович
E-mail: katolyk9@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» розрахований на студентів закладів вищої освіти з урахуванням наявності у них базового рівня знань (середньої освіти), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» для студентів I курсу магістратури, розрахований на I-й семестр, передбачає 14 лекційних, 16 практичних годин, а також 60 годин самостійної роботи. У змісті курсу можна виділити два змістові модулі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» є підготовка магістрантів до педагогічної діяльності в закладах вищої освіти, до взаємодії з людьми у різноманітних ситуаціях, що має характер організаторської та навчально-виховної діяльності фахівця; формування у майбутніх викладачів закладів вищої освіти потреб професійно розвиватися, саморозвиватися і самовдосконалюватися впродовж життя, максимально проявляти свій індивідуальний потенціал, творчо його самореалізувати в науково-педагогічній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогічна майстерність викладача вищої школи» є:

– дати студентам ґрунтовні й систематичні знання з усіх розділів курсу; спираючись на знання та творче використання основних положень педагогіки, психології, філософії, поглибити знання студентів освітнього ступеня «магістр» про освітній процес та педагогічну діяльність викладача закладів вищої освіти;

– сприяти розвитку їхньої компетентності в організації науково-педагогічної діяльності;

– усвідомлення студентами специфіки педагогічного спілкування в умовах вищої школи, особливостей комунікативно-мовленнєвих ситуацій, характерних для професійної діяльності викладача закладів вищої освіти;

– формування у магістрантів гуманістичної позиції щодо розуміння мети і завдань власної науково-педагогічної діяльності;

– допомогти майбутнім викладачам вищої школи оволодіти елементами внутрішньої та зовнішньої педагогічної техніки;

– визначити оптимальні засоби і напрямки професійного самовдосконалення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

– специфіку науково-педагогічної діяльності;

– визначення педагогічної майстерності та її компонентів;

– базові ціннісні орієнтації педагога вищої школи;

– історію розвитку педагогічної майстерності у закладах вищої освіти;

– педагогічні здібності, їх види та особливості;

– особливості педагогічної техніки, її внутрішні та зовнішні компоненти;

– шляхи оволодіння педагогічною технікою;

– складові невербальної поведінки викладача вищої школи;

– культуру, техніку, риторичні аспекти якості педагогічного мовлення;

– педагогічний такт та етику діяльності викладача вищої школи;

– умови оволодіння педагогічним тактом;

– причини педагогічних конфліктів, їх типи, структуру, динаміку конфліктів у педагогічних ситуаціях, правила поведінки у конфліктних ситуаціях, шляхи розв'язання конфліктів;

– особливості педагогічного впливу на особистість, створення ситуації успіху;

– оптимальні засоби і напрямки професійного самовдосконалення;

вміти:

– оцінювати власний рівень готовності до науково-педагогічної діяльності та проектувати шляхи свого професійного зростання та саморозвитку;

– мобілізувати своє робоче самопочуття;

– самооцінювати власну зовнішню виразність, здійснювати доцільне невербальне самовираження, читати невербальну інформацію;

– володіти комунікативною культурою; застосовувати слова, думки, інтонації, образне мислення відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічного спілкування;

– розвивати техніку усного мовлення (якості голосу, інтонацію, дикцію, темпоритм);

– розпізнавати та аналізувати стилі педагогічного спілкування;

– конструювати власне педагогічне спілкування, використовуючи різні елементи педагогічних стилів залежно від цілей спілкування та враховуючи особливості цього процесу, його правила, шляхи подолання труднощів, уникнення зон утворення бар'єрів спілкування;

– використовувати прийоми педагогічної взаємодії у спілкуванні;

– конструювати зміст переконуючого впливу, застосовувати різні види і форми прямого й опосередкованого навіювання;

– реалізувати прийоми самонавіювання у заданих умовах;

– здійснювати активне слухання, ставити питання для уточнення інформації, передавати думку своїми словами, відображати емоції співрозмовника, резюмувати почуте; невербально взаємодіяти при нереклексивному слуханні;

– планувати свою педагогічну роботу; прогнозувати результати навчального та виховного

процесу;

- аналізувати власну діяльність з погляду її педагогічної доцільності;
- визначати оптимальні засоби і напрямки професійного самовдосконалення.

Формою підсумкового контролю якості знань, навичок, вмінь студентів є залік у I-ому семестрі.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Модуль 1. Основи театральної педагогіки. Акторська майстерність викладача вищої школи.					
1	Педагогічна техніка, основні шляхи її саморозвитку в діяльності викладача вищої школи	18	6	2	10
2	Елементи акторської майстерності в професійній діяльності викладача вищої школи	20	8	2	10
Всього за модуль 1		38	14	4	20
Модуль 2. Майстерність педагогічного спілкування викладача вищої школи					
3	Педагогічне спілкування як інструмент професійної діяльності викладача вищої школи	22	-	2	20
4	Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні викладача ЗВО зі студентами	30	-	10	20
Всього за модуль 2		52	-	12	40
Разом за курс		90	14	16	60

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва теми	Всього балів	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	Педагогічна техніка, основні шляхи її саморозвитку в діяльності викладача вищої школи	24	6	10	8
2	Елементи акторської майстерності в професійній діяльності викладача вищої школи	26	8	10	8
3	Педагогічне спілкування як інструмент професійної діяльності викладача вищої школи	25	-	10	15
4	Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні викладача ЗВО зі студентами	25	-	10	15
Разом за курс		100	14	40	46

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА РЕЙТИНГОВОЮ СИСТЕМОЮ

Модулі	I	II	Разом (балів)
Бали	0 – 50	0 – 50	0 - 100
Лекції	0 – 14	–	0 - 14
Практичні заняття	0 – 20	0 – 20	0 - 40
Самостійна робота	0 – 16	0 – 30	0 - 46
Підсумковий контроль			залік

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
83-89	B	добре	
75-82	C		
68-74	D		
60-67	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль I

Тема 1. Педагогічна техніка викладача та її характеристика (2 год.)

Тема 2. Театральна педагогіка К.С. Станіславського (2 год.)

Модуль II

Тема 3. Особистість викладача як інструмент впливу у педагогічній взаємодії (2 год.)

Тема 4. Конфлікт у педагогічній взаємодії (2 год.)

Тема 5. Майстерність організації педагогічної взаємодії в освітньому процесі (2 год.)

Тема 6. Он-лайн викладач: реалії та перспективи (2 год.)

Тема 7. Ідеальний портрет науково-педагогічного працівника (2 год.)

Тема 8. Науково-педагогічний працівник: викладач, методист чи науковець (2 год.)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Професійна майстерність викладача в історії педагогічної думки.
2. Функції викладача-майстра.
3. Специфіка професійної діяльності викладача вищої школи.
4. Ідеал викладача вищої школи на сучасному етапі розвитку освіти.
5. Причини та шляхи подолання професійної деформації особистості педагога.
6. Поняття педагогічної майстерності викладача вищої школи.
7. Гуманістична спрямованість роботи викладача.
8. Професійна компетентність викладача вищої школи.
9. Поняття педагогічної техніки.
10. Внутрішня педагогічна техніка.
11. Зовнішня педагогічна техніка.
12. Професійні вимоги до викладача вищої школи.
13. Поняття професійного мовлення викладача.
14. Функції мовлення викладача.
15. Умови ефективності професійного мовлення викладача.
16. Техніка мовлення та її роль в діяльності викладача.

17. Дикція як елемент педагогічної техніки.
18. Поняття фонаційного дихання. Механізм діафрагмально-реберного дихання.
19. Вимоги до професійного голосу педагога.
20. Поняття виразності мовлення. Виразність як елемент словесної дії викладача.
21. Засоби виразного мовлення викладача.
22. Техніка розробки партитури тексту розповіді.
23. Психологічна гімнастика в роботі викладача. Засоби психологічного налаштування.
24. Засоби керування психологічним станом. Можливості їх використання у професійному самовдосконаленні вчителя.
25. Психофізична свобода та її роль у педагогічній діяльності.
26. Особливості уваги педагога.
27. Спостережливість як професійно значуща властивість викладача.
28. Шляхи розвитку уваги викладача.
29. Поняття про уяву. Уява в діяльності викладача.
30. Індивідуальні властивості уяви педагога.
31. Засоби розвитку уяви (фантазії) викладача.
32. Природа педагогічного таланту.
33. Педагогічна і акторська дія. Спільне й відмінне у театральному та педагогічному мистецтві.
34. Елементи акторської майстерності в педагогічній діяльності.
35. Система К.С. Станіславського як метод підготовки майбутнього викладача.
36. Поняття педагогічного спілкування.
37. Особливості педагогічного спілкування зі здобувачами вищої освіти.
38. Функції педагогічного спілкування.
39. Види педагогічного спілкування.
40. Структура педагогічного спілкування.
41. Стили педагогічного спілкування викладача зі студентами.
42. Бар'єри у спілкуванні викладача зі студентами, шляхи їх подолання.
43. Творчість в діяльності викладача вищої школи.
44. Сутність понять «такт» і «педагогічний такт». Особливості поведінки тактовної людини.
45. Принципи педагогічного такту.
46. Контакт у педагогічному діалозі.
47. Конфлікт у педагогічній взаємодії та шляхи його подолання. Тактика викладача у вирішенніконфліктних ситуацій в закладі вищої освіти.
48. Стратегії педагогічної взаємодії.
49. Прийоми педагогічної взаємодії.
50. Навіювання як засіб педагогічного впливу.
51. Переконавання як засіб педагогічного впливу.
52. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі.
53. Поняття передового педагогічного досвіду.
54. Поняття новаторського педагогічного досвіду.
55. Запровадження передового педагогічного досвіду в закладах вищої освіти.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Студент зобов'язаний відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати у визначений викладачем час. Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в освітньому процесі, а також у конкурсі педагогічної майстерності.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового

контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Основы педагогического мастерства / Под ред. И.А. Зязюна. – М.: Просвещение, 1989. – 302 с.
2. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 1997. – 349 с.
3. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.
4. Словник термінології з педагогічної майстерності / За ред. Н.М. Тарасевич та інш. – Полтава: ПДП, 1995. – 65 с.

Додаткова

1. Абрамян В.Ц. Театральна педагогіка / В.Ц. Абрамян – К.: Лібра, 1996. – 224 с.
2. Андриади І.П. Основы педагогического мастерства: учебное пособие / И. П. Андриади – М.: Издат. центр «Академия», 1999. – 160 с.
3. Антисуржик / За ред. О. Сербенської. – Львів: Світ, 1994. – 149 с.
4. Бабич Н. Основы культуры мовлення / Н. Бабич – Львів : Світ, 1990. – 232 с. 5. Барабаш Ю.Г. Педагогічна майстерність: теоретичні й навчально-методичні основи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Ю.Г. Барабаш, Р.О. Позінкевич. – Луцьк : Вежа, 2006. – 472 с.
5. Бех І.Д. Психологічні джерела виховної майстерності [Текст]: навч. посіб. / І.Д. Бех. – К.: Академвидав, 2009. – 246 с. – (Альма-матер). – Бібліогр.: с. 244-246.
6. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. / Н.П. Волкова – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 256с.
7. Кособуцька Г.П. Основы педагогічної майстерності [Текст]: навч.-метод. посіб. : [модульний варіант] / Г. П. Кособуцька ; М-во освіти і науки України, РДГУ. – 2-ге вид, доп. – Рівне : [РДГУ], 2007. – 386 с.
8. Кочан І.М. Культура рідної мови / І.М. Кочан, А.С. Токарська – Львів: Світ, 1996. – 232 с.
23. Культура фахового мовлення: навчальний посібник / за ред. Н.Д. Бабич – Чернівці: Книги – ХХІ, 2006. – 496 с.
9. Лавріненко О.А. Історія педагогічної майстерності : навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ, аспірантів, вчителів / Олександр Лавріненко. – К.: Богданова А.М., 2009. – 328 с.
10. Мацько Л.І. Культура української фахової мови: навч. посіб. / Л.І. Мацько, Л.В. Кравець – К.: ВЦ "Академія", 2007. – 359 с.
11. Мацько Л.І. Риторика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Мацько, О.М. Мацько – К.: Вища школа, 2003. – 311с.
12. Сагач Г.М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації [Текст] : навч. посіб. / Г.М. Сагач – К.: Зоря, 2003. – 255 с.: ил. – Бібліогр.: с. 240-252.
13. Сагач Г. Золотослів: навч. посібник / Г. Сагач – К.: Райдуга, 1993. – 378 с. 45. Севастьянов А.И. Техника речи в профессиональной подготовке учителя / А.И. Севастьянов – М.: ВЛАДОС, 2001. – 144 с.
14. Сербенська О. Культура усного мовлення: практикум: навчальний посібник / О. Сербенська – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 216 с.
15. Симонов П.В. Метод Станиславского и физиология эмоций / П. В. Симонов – М., 1962. – 139 с.
16. Синиця І.О. З чого починається педагогічна майстерність / І.О. Синиця – К.: Рад. шк., 1972. – 167 с.
17. Словник термінології з педагогічної майстерності / Н.Г. Базилевич, Д.Г. Білоконь, В.І. Бобрицька та ін.; М-во освіти України. ПДП ім. В.Г. Короленка; Редкол.: Н.М. Тарасевич, Н.Г. Базилевич, Л.В. Малаканова та ін. – Полтава, 1995. – 63 с. – Бібліогр.: с. 51-56.
18. Смелкова З.С. Деловой человек: культура речевого общения: пособие и словарь-справочник /

- З.С. Смелкова – М.: КУБК-а, 1997. – 192 с.
19. Стахів М. Український комунікативний етикет: навч.-метод. посіб. / М.Стахів – К.: Знання, 2008. – 245 с.
20. Струганець Л. Теоретичні основи культури мови: навч. посібник / Л. Струганець – Тернопіль: ТДП, 1997. – 96 с.
21. Томан Іржі. Мистецтво говорити / Іржі Томан / пер. з чес. В.І.Романця. – 3-є вид. — К.: Україна, 1996. – 269 с.
22. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів освіти / М.М. Фіцула. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2003. – 136 с.
23. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник / Ф.І. Хміль – К.: "Академвидав", 2004.
24. Яблонко В.Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Я. Яблонко; М-во освіти і науки України, Одес. держ. ун-т ім. І.І. Мечникова, Миколаїв. навч.-наук. ін-т. – К.: ЦУЛ, 2008. – 258 с.
25. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб./ О.В.Яшенкова. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 312с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Педагогічна майстерність вчителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://library.mk.ua/points/ped_maister.doc
2. Педагогічна майстерність — вияв високого рівня педагогічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-3543-1.html>
3. Формування творчої особистості вчителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psyh.kiev.ua>
4. <http://www.info-library.com.ua/books.html> 64. <http://pidruchniki.ws/pedagogika/>
5. <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14141/>
6. <http://ukrlibrary.com.ua/books/24/2/5/5102.html>
7. <http://www.big-library.com.ua/book/35> Pedagogika